

La societat de consum que coneixem es basa en l'equació de l'economia clàssica de produir, utilitzar i llençar. Però la crisi econòmica, i també l'amenaça real de l'escalfament global, han afavorit que s'imposi la regla de les tres erres. Reduir, reutilitzar i reciclar. L'economia verda pren embranzida i cada cop hi ha més empreses que juguen la carta de la sostenibilitat.

Wall Street és el mercat de valors més gran del món, on cotitzen les grans empreses i on es marca

La crisi financera provoca la revolta verda

Any 2008. Esclata la crisi econòmica mundial. El món queda sacsejat i aviat es produeixen les primeres reaccions en molts àmbits en què ja hi havia signes d'alarma previs al crac econòmic. El Programa de Nacions Unides per al Medi Ambient (PNUMA) posa en marxa aquell mateix any la iniciativa Economia Verda per tal d'assistir els governs que vulguin implantar un *reverdiment* de les seves economies, és a dir, una reestructuració i reorientació de les polítiques, inversions i despeses cap a d'altres de molt més sostenibles.

Avui, al cap de sis anys, continuem immersos "en una situació econòmica general de la qual, segons ens diuen

des d'Europa, només en sortirem si som competitius a nivell internacional, i que això passa només per devaluació interna", explica Enric Llarch, director de l'Institut Català de l'Economia Verda (INCEV). Aquesta expressió és sinònim de rebaixar salaris, impostos i, en conseqüència, desfigurar l'estat de benestar. En aquest sentit, Llarch defensa que "l'economia verda apareix com una alternativa en forma d'innovació per disminuir costos, augmentar el valor afegit dels nostres productes i serveis i, per tant, ser més competitiu sense perjudicar l'estat del benestar". En essència, l'economia verda és "aquella que té baixes emissions de carboni, que utilitza els recursos de

manera eficient i és socialment inclusiva", segons apunta l'informe de l'ONU *Cap a una economia verda*.

En l'últim quart de segle, l'economia mundial s'ha quadruplicat, però alhora el 60% dels principals béns i serveis dels ecosistemes s'han "utilitzat d'una manera insostenible". "Aquest creixement econòmic s'ha aconseguit esgotant els recursos naturals, sense donar temps que les reserves es regeneressin i degradant els ecosistemes", remarca Enric Llarch. Però l'advertiment no és pas nou. L'any 1972, poc abans de la crisi del petroli, el Club de Roma –una ONG fundada per científics i polítics– publicava l'informe *The limits to Growth*, els límits del creixement, en què els experts advertien que si la Terra continuava evolucionant al mateix ritme en termes de població, industrialització, producció d'aliments i explotació de recursos naturals, s'arribaria a un punt d'estancament absolut del creixement.

Ara bé, la societat encara no acaba de creure-s'ho. El problema, segons Enric Llarch, radica en el fet que "el nostre plantejament sempre parteix d'apel·lar

el rumb dels mercats internacionals.

a què passarà d'aquí a 80 anys, i això té una força limitada. És molt difícil canviar els comportaments quotidians d'una societat a partir de notícies alarmistes com el desgel de l'Antàrtida o l'augment de les temperatures, la gent té altres prioritats en temps de crisi i, per tant, els que són sensibles a aquests temes són una minoria i els que, a més, són conseqüents amb aquesta sensibilitat, són un grup encara molt més reduït".

Crisi, oportunitat o adversitat?

Seria raonable afirmar que l'economia verda ha guanyat popularitat a partir de la crisi financera. Els mercats no funcionen i cal buscar alternatives per millorar la competitivitat de les empreses. És per això que l'ONU insisteix que "el creixement de l'economia verda s'ha vist afavorit, indubtablement, pel desencís generalitzat amb el paradigma econòmic dominant".

Tanmateix, Enric Llarch, es mostra més caut en aquest sentit i apunta que la crisi "ha provocat un comportament ambivalent en aquest àmbit". Al seu

entendre, la crisi financera ha fet que "les empreses i els consumidors d'alguna manera prioritzin altres qüestions per damunt de la sostenibilitat a l'hora de prendre decisions de compra o d'establir les estratègies de producció". Però paral·lelament, explica que "la crisi també ha ajudat que les empreses busquin redirigir les seves estratègies i els seus processos de producció i apostin per d'altres opcions que disminueixin els costos. Ara s'aguditzava l'ingeni per veure de quina manera poden ser més eficients consumint menys recursos de tot tipus per fer el mateix producte o prestar el mateix servei".

El mateix Llarch exemplifica aquest canvi de concepció amb un exemple català. L'empresa ceresera Damm, que ha aconseguit generar més energia de la que necessita gràcies a unes plaques solars col·locades a les seves fàbriques. A més, amb el blat de moro i l'ordi restant, creen biomassa, capaç de generar calor. D'aquesta manera, han aconseguit augmentar la seva competitivitat pel simple fet d'haver reduït costos en l'energia, i així poden vendre el producte més barat o augmentar el marge de beneficis.

Ara bé, l'aposta de les administracions públiques per l'energia verda no sempre ha estat ferma, i menys encara, ben dirigida. Aquest expert assenyala que, si bé inicialment els governs es van sumar al carro de la sostenibilitat i

la promoció de les energies renovables, "i fins i tot es va crear una bombolla, perquè l'oferta no es corresponia amb les necessitats del mercat", actualment "s'ha arribat a l'extrem contrari". Al seu entendre, les mesures de l'executiu espanyol en aquesta matèria "penalitzen la producció d'energia i estimulen el consum en compte de l'estalvi. El govern espanyol no està preocupat per reduir al màxim el consum, que seria la millor política possible, sinó que prefereix que s'augmentin les despeses per a que les elèctriques no tinguin tant de dèficit", rebla.

Pel que fa al Govern català, Enric Llarch remarca que "té bones intencions, però poc recursos i poques competències" i que, per tant, "la seva capacitat d'actuació és molt limitada".

L'economia del "tot s'aprofita..."

O també coneguda com economia circular, és aquella que naix del plantejament que no es pot consumir res que no sigui reutilitzable i renovable. Per tant, tot allò que ja hem consumit o utilitzat es converteix en un residu, que al seu torn fa de primera matèria útil. Un exemple d'empresa que és fidel a aquest tipus d'economia és Roba Amiga. Ingrid Payan, responsable de l'Àrea de Roba, Formació i Treball, afirma que porten "més de vint anys d'experiència en activitats clarament vinculades a l'economia circular". El seu treball con-

Les plaques solars afavoreixen la producció d'energia renovable, que disminueix despeses i augmenta la productivitat.

EL TEMPS

Botiga de la cooperativa Roba Amiga. Aquí es ven la roba que recullen i que està en bon estat.

sisteix a recuperar residus i allargar la seva vida, sempre “d’una forma sostenible i assegurant la viabilitat econòmica de l’activitat al mateix temps que sensibilitzem la societat sobre la necessitat de facilitar la reutilització d’allò que ja no fem servir”.

Aquesta cooperativa recull i gestiona anualment 7.000 tones de roba usada a Catalunya i la classifiquen “segons categoria i estat de les fibres”. Una part la posen “a disposició del consumidor” en les seves botigues i a un preu que els ajuda a “cobrir les despeses”. Per l’altra part, Payan explica que “la roba que no és apta per a la seva reutilització, es classifica i es destina a la indústria del reciclatge per fer altres productes útils

Ara s’aguditzava l’engeni per veure de quina manera es pot ser més eficient consumint menys

en sectors com el de la construcció o l’automòbil”.

Per a Llarch, “l’economia circular no és exactament el mateix que l’economia verda”, perquè mentre que la primera únicament fa referència a productes físics, la segona també incideix en els impactes mediambientals immaterials com el sonor o el paisatgístic. És a dir, per molt que es construeixi un hotel amb materials reciclats i reutilitzables (economia circular), si s’edifica en primera línia de platja provocarà un impacte paisatgístic notori.

Futur verd? Per a Ingrid Payan, la clau d’un futur sostenible passa per “seguir treballant com fins ara, convençuts de la nostra missió i responsabilitat per demostrar que una economia més sostenible i justa és possible”. A més, creu que la societat s’està “replantejant certs models fins ara vigents” i que “el consum de segona mà es veu igual de digne o més que qualsevol altre”. Per tant, “els governs han d’observar aquestes accions com l’expressió de futur de la societat i

dur a terme polítiques que afavoreixin aquest tipus d’activitat”.

Per la seva banda, Llarch es mostra una mica més escèptic en termes de futur i explica que “per avançar cap a una economia verda” es necessari que cada persona “prengui decisions que no sols comportin un menor impacte ambiental, sinó que també suposin un estalvi”. En aquest sentit, aposta per accions com “aïllar bé la casa amb finestres de doble vidre, comprar peix a la pescateria per evitar comprar safates de porexpan o comprar una ampolla de cinc litres per comptes de cinc d’un litre, per generar menys residus”.

En definitiva, “replantejar els hàbits de consum, tant de productes com de serveis, perquè, generalment, allò més competitiu és més avantatjós en termes mediambientals”, conclou Enric Llarch. Sembla que el futur és de color verd i que la regla de les tres erres arriba amb força per quedar-se. Reduir, reutilitzar i reciclar. Però sense oblidar-nos d’estalviar.

Lledó Barberà